

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Кафедра фінансів

Конкурсна робота на тему
«Управління грошовими потоками»

Підготувала
студентка групи Ф – 53
Роєнко Вікторія

Суми – 2009

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1 Сутність і необхідність управління рухом грошових коштів на підприємстві.....	5
1.2 Основні аспекти формування системи управління грошовими потоками	8
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РУХОМ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ЗАТ «АВК»	11
2.1 Загальна характеристика господарської діяльності ЗАТ «АВК» та аналіз обсягу грошових потоків на підприємстві	11
2.2 Коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів на ЗАТ «АВК» в аспекті управління ними.....	14
РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ЗАТ «АВК»	17
3.1 Шляхи поліпшення управління грошовими потоками на ЗАТ «АВК».....	17
3.2 Стратегічний аналіз ефективності управління грошовими потоками на підприємстві.....	22
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	30
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом неперервного циклічного руху грошових коштів. Однією із проблем, що виникають перед підприємствами в сучасних умовах, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності, що є запорукою необхідної ліквідної позиції підприємства і реалізації його попиту на кошти. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибоких досліджень економічних механізмів, що визначають грошові потоки кожного окремого суб'єкта господарювання. Необхідність в контролі та економічному аналізі грошових потоків на підприємствах обумовлена існуванням практичних потреб фінансового управління, що стоять на рівні проблеми виживання окремих підприємств, галузей і виходу із кризового стану економічної системи в цілому.

Очевидно, що брак досвіду функціонування підприємств України в ринкових умовах, недостатнє вирішення проблеми управління їх грошовими потоками як в методологічному, так і в прикладному аспектах призводять до того, що у вітчизняній практиці аналізу рух коштів практично не береться до уваги. Це зумовлює ігнорування найбільш важливої – динамічної частини бізнесу і породжує низку серйозних проблем, пов'язаних з необґрунтованістю та хаотичністю управління і загостренням загальної проблеми неплатежів.

У зв'язку з цим тема роботи, в якій сформульовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо формування системи аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємств, є актуальною.

Метою роботи є здійснення поглибленого аналізу управління грошовими потоками підприємства. Для досягнення цієї мети в роботі поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні основи поняття грошових потоків підприємства;
- розглянути основні аспекти формування системи управління грошовими потоками;
- провести комплексний аналіз стану, структури та ефективності грошових потоків на підприємстві;
- запропонувати механізм удосконалення управління грошовими потоками.

Об'єктом дослідження є грошові потоки вітчизняного підприємства ЗАТ «АВК».

Для вирішення визначених завдань та досягнення мети використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження: монографічний, статистичний, балансовий, коефіцієнтний, метод порівняльного аналізу, метод прямого структурного аналізу, моделювання.

Інформативною базою дослідження виступили праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у сфері аналізу грошових коштів, матеріали спеціалізованої періодичної преси, нормативно-правові матеріали та фінансова звітність підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність і необхідність управління рухом грошових коштів на підприємстві

У сучасній теорії корпоративних фінансів питанням управління грошовими потоками підприємства приділяється значна увага, оскільки вони є матеріальною основою фінансового менеджменту, фінансовим вираженням господарської діяльності підприємства і є основою самофінансування підприємства – покриття його потреби в капіталі за рахунок внутрішніх джерел, впливає на платоспроможність та ліквідність підприємства. Це потребує реалізації цілісної системи прогнозування, планування та контролю грошових потоків, що формуються при здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз фахової літератури дає змогу стверджувати, що проблеми організації управління грошовими потоками та забезпечення його ефективності не вирішено, так як недостатнім є рівень теоретичної та методологічної розробки питань формування моделі управління рухом грошових коштів підприємства та забезпечення її ефективності.

Слід зауважити, що існують різні підходи до визначення та трактування поняття "грошовий потік". Так, найпростіше визначення дає Е. Джонс: "...у бізнесі рух грошей є ключовим чинником його прогресу й успіху. Ми називаємо це потоком грошових коштів" [7]. Б. Коласс дає дещо інше, ширше визначення поняття "грошовий потік": "Під загальним грошовим потоком слід розуміти надлишок коштів, який утворюється на підприємстві в результаті всіх операцій, пов'язаних і не пов'язаних із господарською діяльністю [13].

І. Бланк дає таке визначення грошового потоку: "Грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених у часі надходжень і виплат грошових ресурсів, що генеруються його господарською діяльністю" [5].

Як бачимо, серед економістів склалося неоднозначне тлумачення терміна "грошовий потік". Виділилося два підходи до його визначення. Прибічники першого визначають грошовий потік як різницю між отриманими й виплаченими підприємством коштами за визначений термін, тобто як суму надлишку (нестачі) грошових ресурсів. Фахівці, які підтримують другий підхід, вважають, що грошові потоки – це рух коштів (обіг), тобто їх надходження (притоки) й виплати (відтоки) за визначений період часу. На нашу думку, грошовий потік має визначатися як сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з відокремленим та логічно завершеним фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями) [21].

Висока роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається такими основними положеннями:

– грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично у всіх її аспектах. Отже, образно грошовий потік можна представити як систему „фінансового кровообігу” господарського організму підприємства. Ефективно організовані грошові потоки підприємства є найважливішим симптомом його „фінансового здоров'я”, передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому;

– ефективно управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства в процесі його стратегічного розвитку. Темпи цього розвитку, фінансова стійкість підприємства значною мірою визначаються тим, наскільки різні види потоків коштів синхронізовані між собою за обсягами і в часі. Високий рівень такої синхронізації забезпечує істотне прискорення реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства;

– раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства. Будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції і т.п.;

– ефективне управління грошовими потоками дозволяє скоротити потреби підприємства в позиковому капіталі. Активно управляючи грошовими потоками, можна забезпечити більш раціональне й ощадливе використання власних фінансових ресурсів, сформованих із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучення кредитів;

– управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства. Цьому сприяє скорочення тривалості виробничого і фінансового циклів, що досягається в процесі результативного управління грошовими потоками, а також зниження потреби в капіталі, що обслуговує господарську діяльність підприємства;

– ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і генерують достатню суму прибутку, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі. Синхронізація надходження і виплат коштів, що досягається в процесі управління грошовими потоками підприємства, дозволяє усунути цей фактор виникнення його неплатоспроможності;

– активні методи управління грошовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток, генерований безпосередньо його грошовими активами, а саме ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також накопичуваних інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій.

1.2 Основні аспекти формування системи управління грошовими потоками

Потреба в створенні ефективної системи управління грошовими потоками підприємства є незаперечною, як і важливість усвідомлення необхідності розробки теоретичних аспектів її функціонування для апарату фінансового менеджменту підприємств [4].

Для ухвалення ефективних фінансово-господарських рішень щодо управління грошовими потоками важливим є використання дієвого організаційно-економічного механізму, який характеризується як система взаємопов'язаних між собою елементів, яка визначає і забезпечує реалізацію комплексу заходів на кожному із етапів управління грошовими потоками. В структурі механізму виокремлено методи, важелі, організаційно-правове, інформаційне та програмно-технічне забезпечення (додаток А).

У процесі управління грошовими потоками підприємств використовують велику кількість методів, які згруповано за об'єктом та функціями управління. У роботі підкреслено, що кожному економічному методу відповідають певні важелі, які поділено на ринкові та адміністративні.

Організаційне забезпечення характеризує взаємопов'язану сукупність обов'язків та повноважень внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які розробляють і ухвалюють рішення з управління грошовими потоками та несуть відповідальність за результати цих рішень.

Система правового регулювання грошових потоків включає регламентування форм розрахунків за господарськими операціями, порядок здійснення готівкових та безготівкових платежів, податкове регулювання, ліцензування, державне регулювання цін.

У сучасних умовах ведення бізнесу необхідною складовою успіху є своєчасне отримання інформації та оперативне реагування на неї, тому

важливим елементом управління грошовими потоками є внутрішньофірмова інформація підприємства. Інформаційне забезпечення управління грошовими потоками характеризує сукупність інформаційних ресурсів, що відображають внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Необхідність оперативного використання цих інформаційних ресурсів зумовлює потребу в якісному програмно-технічному забезпеченні.

Система управління рухом грошових коштів суб'єкта господарювання є індивідуальною для кожного підприємства, оскільки необхідно враховувати особливості його фінансово-господарської діяльності та специфічні умови зовнішнього і внутрішнього середовища її реалізації.

Щодо етапів управління грошовими потоками, то їх послідовність, на нашу думку, має бути такою, як наведена в додатку Б.

На першому етапі системи управління грошовими потоками передбачається забезпечення повного та достовірного обліку грошових потоків на підприємстві і формування відповідної звітності. Згідно з міжнародними стандартами інформація про рух грошових коштів унаслідок операційної діяльності може бути наведена із застосуванням прямого та непрямого методів. В Україні згідно з П(С)БО 4 складання звіту про рух грошових коштів передбачає використання непрямого методу подання інформації.

Наступним етапом реалізації управління рухом грошових коштів на підприємстві є здійснення аналізу грошових потоків за попередній період, основними завданнями якого є виявлення тенденцій і закономірностей розвитку грошових потоків, оцінка ступеню їх раціонального використання та забезпечення збалансованості та синхронності позитивного і від'ємного грошових потоків підприємства. Аналіз грошових потоків попереднього періоду здійснюється в такій послідовності: по-перше, аналіз вхідних грошових потоків; по-друге, аналіз вихідних грошових потоків; по-третє, оцінка збалансованості вхідного і вихідного грошових потоків у загальному обсязі, аналіз динаміки чистого грошового потоку; по-четверте, оцінка

синхронності формування вхідного і вихідного грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду, аналіз динаміки залишків грошових активів; по-п'яте, оцінка ефективності грошових потоків.

Перелік основних показників, які використовуються при аналізі грошових потоків наведено в додатку В [17].

Логічним продовженням попереднього етапу управління грошовими потоками є оптимізація грошових потоків підприємства. Цей етап передбачає проведення оптимізації середнього залишку грошових активів підприємства та вибір ефективних форм його регулювання. З метою постійного забезпечення платоспроможності та зменшення максимальної та середньої потреби в залишках грошових коштів підприємство повинно обирати найефективніші форми регулювання середнього залишку грошових активів. Основу оптимізації грошових потоків підприємства складає забезпечення збалансованості обсягів вхідних та вихідних грошових потоків.

Завершальним етапом системи управління грошовими потоками є проведення контролінгу за рухом грошових коштів, що передбачає своєчасне виявлення відхилень величини та строків формування вхідних та вихідних грошових потоків від індикаторних величин; локалізацію виявлених відхилень та проведення аналізу причин їх формування; своєчасне інформування фінансового менеджера про виявлене відхилення; обґрунтування та подання варіантів урахування відхилень під час прийняття подальших управлінських рішень щодо управління грошовими потоками. Загальна концепція контролінгу грошових потоків подана в додатку Г.

Таким чином, управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, воно наскрізь охоплює всю систему управління суб'єкта господарювання. Важливість та значення управління рухом грошових коштів на підприємстві важко переоцінити, адже від його якості та ефективності залежить не тільки його стійкість в конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РУХОМ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ЗАТ «АВК»

2.1 Загальна характеристика господарської діяльності ЗАТ «АВК» та аналіз обсягу грошових потоків на підприємстві

Об'єктом дослідження виступило ЗАТ «АВК», яке знаходиться в Донецькій області та основним видом діяльності якого є виробництво какао та шоколаду.

Компанія «АВК» розпочала свою діяльність у 1991 році як постачальник какао-продуктів на кондитерські фабрики України. Сьогодні до її складу входять 5 кондитерських фабрик, які розташовані у Донецьку, Дніпропетровську, Луганську та Мукачеві.

Основний бренд компанії – бренд «АВК», який об'єднує усі шоколадні вироби та є для споживачів гарантією високої якості та преміального статусу. Система управління якістю компанії «АВК» сертифікована на відповідність вимогам світових стандартів ISO 9001.

Невід'ємна складова успіху «АВК» – це команда професіоналів. Сьогодні – це більш ніж 7500 співробітників, які регулярно підвищують свою кваліфікацію. Кондитерські вироби «АВК» користуються величезним попитом на внутрішньому та зовнішньому ринках. Компанія експортує свою продукцію в 20 країн близького та дальнього зарубіжжя, що закріплює позиціонування компанії, як сильного національного виробника. При цьому дане підприємство має певні проблеми зі скороченням темпів зростання чистого прибутку, деякі труднощі з поточною платоспроможністю та проблеми із значною залежністю підприємства від залучених коштів. Корпорація «АВК» займає III місце в Україні у виробництві солодошів, частка якої на ринку кондитерських виробів та шоколаду становить 11 %.

Головними конкурентами виступають Рошен (21,7 % всього ринку) та «Київ-Конті» (13,9 %) [19].

Ураховуючи, що аналіз грошових потоків за видами діяльності слугує основою саме для прийняття управлінських рішень щодо руху грошових коштів в середньостроковій та довгостроковій перспективі, проведемо на базі ЗАТ «АВК» горизонтальний та вертикальний аналіз грошових потоків, результати якого відображено в додатку Д. Інформаційною базою для аналізу грошових коштів є дані балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, які наведені в додатках Е, Ж, К [24].

Дані додатку Д свідчать, що в цілому на ЗАТ «АВК» за станом на 2008 р. надійшло у 4,1 рази більше грошових коштів, ніж у 2006 році, а саме на 4540293,6 тис. грн., причому на 2008 р. лише 8,95 %, або 537205,0 тис. грн. підприємство отримало від операційної, 0,55 % – від інвестиційної та 90,50 % – від фінансової діяльності.

Разом з тим результати аналізу структури надходжень грошових коштів дають змогу визначити основні їх джерела. За станом на 2008 р. до них можна віднести:

- залучення кредитів та позик (90,50 %);
- прибуток від неопераційної діяльності (4,25 %);
- надходження від інвестиційної діяльності (0,48 %) та інші.

У результаті проведення горизонтального аналізу можна зазначити, що питома вага фінансової та інвестиційної діяльності при формуванні надходжень за 2006-2008 рр. зменшилася на 2,16 % та 1,09 % відповідно. Проте питома вага операційної діяльності зросла на 3,25 %. Результати вертикального аналізу свідчать про те, що формування надходжень від операційної діяльності за станом на 2007 р. залежать на 64,65 % від прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, для інвестиційної діяльності головним фактором впливу виступає дохід від неопераційної курсової різниці (54,01 %) та для фінансової діяльності тільки залучення позик та кредитів.

Загальна величина витрат грошових коштів ЗАТ «АВК» з кожним роком збільшується, приріст витрат за період, що аналізується становив 4518197,5 тис. грн. Доцільно зазначити, що за 2008 р. 9,10 %, або 544784,0 тис. грн. витрачено в результаті здійснення операційної діяльності, 4,59 % або 274679,0 тис. грн. – сума відтоку коштів у рамках інвестиційної діяльності та 86,31 % або 5164076,0 тис. грн. становлять витрати, пов'язані з фінансовою діяльністю.

Основними напрямками використання грошових коштів за 2008 р. стали:

- повернення кредитів та позик (86,03 %);
- розрахунки з постачальниками (5,36 %);
- придбання майна довгострокового використання (4,48 %);
- покриття збитку від звичайної діяльності (2,43 %) та інші.

Результати проведення горизонтального аналізу за період 2006–2008 рр. засвідчило про збільшення питомої ваги витрат на операційну діяльність на 6,76 %. Проте водночас спостерігається зменшення витрачання коштів на інвестиційну та фінансову діяльність на 1,76 % та 5,00 % відповідно.

Крім того, дані додатку Д вказують, що внаслідок перевищення загального позитивного грошового потоку над негативним їх залишок на кінець періоду за станом на 2006 р. – 299,40 тис. грн., на 2007 р. – 6460,60 тис. грн., на 2008 р. – 22655,00 тис. грн.

Здатність генерувати позитивний грошовий потік виявила тільки фінансова діяльність у 2008 р.: розмір чистого грошового потоку від фінансової діяльності становив 271190,00 тис. грн. Що стосується інвестиційної та операційної діяльності, то дані напрямки характеризуються негативним грошовим потоком протягом останніх двох років. Тобто підприємство здійснює оновлення основних засобів та взагалі фінансування діяльності фактично за рахунок позик та кредитів.

2.2 Коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів на ЗАТ «АВК» в аспекті управління ними

Управління грошовими потоками необхідно розглядати як послідовний процес постановки завдань та їх виконання, що побудований на попередньому вивченні та всебічному аналізі грошових потоків підприємства, тобто визначенні рівня достатності формування коштів, ефективності їх використання, а також збалансованості позитивного й негативного грошових потоків за обсягом та часом.

Динаміка обсягу формування позитивного та негативного грошового потоку від різних видів діяльності була розглянута нами вище. Наступними складовими ефективного управління грошовими потоками є досягнення збалансованості грошових потоків, їх ліквідності та ефективності.

Основні показники, що характеризують рух грошових коштів на ЗАТ «АВК» в рамках управління ними, наведені в таблиці 2.1.

Дані таблиці 2.1 свідчать, що за період 2006–2008 рр. чистий грошовий потік збільшився на 22096,40 тис. грн., що є позитивною тенденцією. У 2007 і 2008 рр. сформовані грошові потоки на ЗАТ «АВК» мали низьку якість, тобто спостерігався від'ємний чистий рух грошових коштів від операційної та інвестиційної діяльності, який покривався лише шляхом залучення позик. У 2007 р. чистий рух грошових коштів мав нормальну якість, тобто грошові потоки від операційної та фінансової діяльності мали позитивні значення, а від інвестиційної – від'ємне. Це означає, що підприємство здійснює інвестиції за рахунок коштів, отриманих від операційної діяльності, і залучених кредитів.

Результати розрахунку коефіцієнта достатності грошових коштів показали, що на ЗАТ «АВК» недостатньо коштів для покриття витрат на відшкодування капіталу, чистих інвестицій в операційні запаси та на

готівкові дивіденди. У 2007–2008 рр. підприємство здійснювало витрачання коштів у межах своїх надходжень, підтвердженням цього є те, що коефіцієнт ліквідності більше 1. У 2006 р. даний показник був менше 1, тобто підприємству необхідно взяти заходів щодо додаткового залучення інвестиційних ресурсів.

Таблиця 2.1 – Основні показники щодо аналізу руху грошових коштів на ЗАТ «АВК» за період 2006–2008 рр.

Показник	Рік			Відхилення 2008р. до 2006 р., +/-
	2006	2007	2008	
Чистий грошовий потік, тис. грн.	-282,40	7322,70	21814,00	22096,40
Чистий рух коштів від операційної діяльності, тис. грн.	32234,40	-45735,40	-8647,00	-40881,40
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тис. грн.	-51920,20	-94112,00	-240729,00	-188808,80
Чистий рух коштів від фінансової діяльності, тис. грн.	19403,40	147170,30	271190,00	251786,60
Коефіцієнт достатності грошових потоків від операційної діяльності	0,000	0,005	0,004	0,004
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,999	1,004	1,004	0,005
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,000	0,004	0,004	0,004
Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку	-0,005	0,200	0,137	0,142
Коефіцієнт обслуговування боргу	41,51	-30,34	-595,34	-636,85
Тривалість фінансового циклу, дні	40	44	-14	-54

Протягом останніх двох років підприємство було не в змозі обслуговувати свої зобов'язання за рахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності, поясненням цього є негативне значення коефіцієнта обслуговування боргу. Що стосується тривалості фінансового циклу, то даний показник протягом 3-х років зменшився на 54 дні, що безумовно оцінюється як позитивна тенденція. Проте грошові потоки у 2006–2007 рр.

характеризувалися розбалансованістю, що негативно відображається на фінансовому стані ЗАТ «АВК»: строк погашення кредиторської заборгованості настає швидше, ніж надходять кошти від продажу запасів та інкасації дебіторської заборгованості. Проте у 2008 р. тривалість фінансового циклу склала -14 днів, тобто надходження грошових коштів від продажу запасів та погашення дебіторської заборгованості відбувається в коротші терміни, ніж настає період погашення кредиторської заборгованості.

Отже, провівши аналіз руху грошових коштів варто зазначити про від'ємний чистий грошовий потік у 2006 р., що негативно впливає на розрахунок відносних показників. ЗАТ «АВК» має здійснити певні зміни щодо управління грошовими потоками, так як спостерігається: по-перше, недостатність грошових засобів для здійснення грошових виплат; по-друге, невідповідність обсягів витрачання грошових коштів з їх надходженням; по-третє, низька якість сформованого чистого грошового потоку тощо.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ЗАТ «АВК»

3.1 Шляхи поліпшення управління рухом грошових коштів на ЗАТ «АВК»

Важливою складовою моделі управління грошовими потоками є форми виконання тих чи інших управлінських фінансових рішень щодо грошових потоків суб'єкта господарювання, що генеруються в результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Під такими формами необхідно розуміти методи, механізми та технології прогнозування, планування, формування, перенаправлення та оцінки грошових потоків суб'єкта господарювання. При цьому, зважаючи на той факт, що грошові потоки формуються в результаті виконання договірних зобов'язань між підприємством та його дебіторами і кредиторами, можна виділити сукупність напрямків використання форм управління грошовими потоками, що характеризуються спільними особливостями реалізації:

- управління грошовими розрахунками суб'єкта господарювання, що передбачає формування такої моделі грошових розрахунків на підприємстві, за якої виконання грошових зобов'язань між сторонами договірних відносин реалізується із використанням найбільш зручних форм безготівкових платежів з позицій компромісу комерційних інтересів учасників таких відносин;

- управління дебіторською заборгованістю підприємства, що передбачає забезпечення обґрунтованого компромісу між швидкістю надходження виручки від реалізації продукції (а також своєчасністю інкасації дебіторської заборгованості) та стимулювання платоспроможного попиту на продукції підприємства шляхом надання відстрочки оплати рахунків;

- управління кредиторською заборгованістю суб'єкта господарювання, що передбачає дотримання компромісу між обґрунтованою потребою суб'єкта господарювання в отриманні відстрочки оплати рахунків

постачальників (інших кредиторів) та своєчасністю та повнотою використання своїх грошових зобов'язань.

Графічне зображення взаємозв'язку управління грошовими розрахунками, дебіторською та кредиторською заборгованістю наведено на рисунку Л.1.

Виокремлення функціонально організаційного блоку управління грошовими розрахунками суб'єкта господарювання в цілісній системі моделі управління грошовими потоками пов'язано із сукупність причин:

- грошові розрахунки є об'єктивною необхідністю функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки;
- грошові розрахунки є складовою фінансів підприємства та безпосередньо пов'язані із провадженням його фінансово-господарської діяльності, а, отже, є об'єктом управління з боку фінансового менеджменту;
- грошові розрахунки опосередковують виконання договірних та недоговірних зобов'язань між економічними агентами, формуючи при цьому ті чи інші види грошових потоків та визначаючи рівень поточної ліквідності тощо.

Суттєвим фактором моделі грошових розрахунків є рівень її впливу на формування абсолютної величини та напрямку грошових потоків, а, отже, необхідність узгодження основних параметрів грошових розрахунків з потребами моделі управління грошовими потоками суб'єкта господарювання (рисунок Л.2).

Оптимізація грошових розрахунків як напрямок управління грошовими потоками суб'єкта господарювання тісно переплітається із формуванням, обігом та погашенням дебіторської та кредиторської заборгованості.

Так, дебіторська заборгованість є наслідком реалізації моделі грошових розрахунків в системі управління грошовими потоками, однак управління такою заборгованістю характеризується дещо іншими принципами та технологіями здійснення, що дозволяє виокремити управління дебіторською заборгованістю як окремий функціонально-організаційний блок управління

грошовими потоками суб'єкта господарювання. Основною метою управління дебіторською заборгованістю на підприємстві є прискорення її інкасації, що досягається шляхом [3]: посилення контролю за станом розрахунків з покупцями за відстроченими платежами; перегляду кредитної історії платника; проведення аналізу заборгованості за окремими дебіторами з метою виявлення постійних неплатників; оцінки можливостей продажу дебіторської заборгованості банкам (факторинг); надання знижок покупцям при достроковій оплаті товару.

В економічно розвинутих країнах набула поширення така схема реалізації товару у кредит: «2/10, повна 30». Отже, розглянемо запропоновану схему реалізації товару на базі підприємства ЗАТ «АВК» за станом на 2008 р.: обсяг реалізації товару в кредит – 418790,00 тис. грн.; період погашення дебіторської заборгованості — 63 дні; норма прибутку – 6 %; щомісячний темп інфляції – 1,48 %; при реалізації товару за схемою «2/10, повна 30» тривалість погашення дебіторської заборгованості – 40 днів.

Виходячи з наданої інформації, індекс цін становить 1,0148. Враховуючи те, що на підприємстві «АВК» період погашення дебіторської заборгованості 63 дні, індекс цін у середньому дорівнюватиме 1,0313. Тоді коефіцієнт падіння купівельної спроможності грошей становитиме 0,9696 ($1 \div 1,0313$). Іншими словами, підприємство реально отримує тільки 96,6 % вартості товару, втрачаючи з кожної тисячі 34 грн., або 3,4 %.

Відповідно від виручки на умовах подальшої сплати підприємство реально отримує тільки 406066,67 тис. грн. ($418790 \times 0,9696$). Сума в розмірі 12723,33 тис. грн. – це приховані збитки від інфляції.

Якщо підприємство перейде на нові умови реалізації товару за схемою «2/10, повна 30», то індекс цін за 40 днів (період інкасації дебіторської заборгованості в умовах нової кредитної політики) буде становити 1,0198, а коефіцієнт падіння купівельної спроможності грошей – 0,9806 ($1 \div 1,0198$). Це вказує на те, що втрати підприємства зменшаться порівняно з розрахованою вище сумою (12723,33 тис. грн.) і складуть

8123,74 тис. грн. $[(1 - 0,9806) \times 418790 \text{ тис. грн.}]$. Проте, це тільки розмір втрат підприємства, пов'язаних з інфляцією. Для того, щоб визначити їх загальну величину, потрібно також урахувати втрати, що несе підприємство від надання знижок (B). Для цього використовують формулу:

$$B = \frac{K_3}{M_8} \cdot V_{нк} \cdot r_3 \quad (3.1)$$

де K_3 - кількість днів, протягом яких діє знижка, дні;

M_8 - максимальна відстрочка платежу, дні;

$V_{нк}$ - обсяг продажу товару в кредит, грн.;

r_3 - розмір знижки, %.

Для ЗАТ «АВК» втрати становитимуть 2791,93 тис. грн. $(10 \div 30 \times 418790 \times 0,02)$. Отже, загальна сума втрат буде дорівнювати 10915,67 тис. грн. $(2791,93 + 8123,74)$, що на 1807,66 тис. грн. $(12723,33 - 10915,67)$ менше, ніж величина витрат, яку підприємство має до переходу на систему знижок. Разом з тим ЗАТ «АВК», крім збитків, отримає також і додатковий дохід за рахунок вивільнення коштів унаслідок зменшення залишків дебіторської заборгованості, тобто підвищення її оборотності.

Алгоритм розрахунку такий:

$$\frac{418790}{360} \times 63 = 73288,25 \text{ тис. грн.} - \text{залишки дебіторської заборгованості}$$

до переходу на нові умови надання кредиту;

$$\frac{418790}{360} \times 40 = 46532,22 \text{ тис. грн.} - \text{залишки заборгованості при}$$

реалізації товару в кредит зі знижкою;

$$73288,25 - 46532,22 = 26756,03 \text{ тис. грн.} - \text{вивільнення коштів;}$$

$26756,03 \cdot 11 \% = 2943,16 \text{ тис. грн.} - \text{додатковий прибуток, що отримає підприємство.}$

Враховуючи вище зазначене, відкоригуємо загальну суму втрат підприємства, тобто їх розмір становитиме 15666,49 тис. грн.

Наступним аргументом на користь надання знижки покупцям у разі дострокової сплати є той факт, що підприємство в даному випадку отримує можливість скоротити обсяг фінансування, тобто обсяг необхідного для функціонування підприємства капіталу. Якщо середній строк сплати дебіторської заборгованості – 40 днів, і підприємство надає покупцям, двохвідсоткову знижку за оплату в строк не пізніше 9 днів, то така знижка для підприємства може розглядатись як отримання кредиту за ставкою 15,45 % [$1,33 \times 360 \div (40 - 9)$].

Завдяки двохвідсотковій ставці підприємство швидше повертає гроші в обіг, що виключає необхідність залучати позикові кошти. Якщо підприємство залучає кредитні ресурси від 19 % річних, то умови реалізації для нього будуть вигідними.

Таким чином, надання 10 % знижки з договірної ціни за умови скорочення оплати з 63 до 30 днів дозволяє підприємству скоротити втрати від інфляції та підвищити оборотність коштів, що безпосередньо пов'язано із рухом грошових коштів. У результаті реалізації такої політики на 1 грн. витрачання грошових коштів припадає 1,006 грн. їх надходження, що на 0,002 грн. більше, ніж до застосування знижки.

У свою чергу, кредиторська заборгованість також виступає продуктом грошових розрахунків суб'єкта господарювання з його контрагентами, і управління нею базується на специфічних принципах та методологічних засадах. Отже, модель управління кредиторською заборгованістю включає такі складові елементи:

- статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання та її впливу на величину його грошових потоків;

- обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки;

– попередження формування прострочена кредиторської заборгованості та забезпечення, за необхідності, пролонгації кредиторської заборгованості тощо.

Проведені вище розрахунки показали, що за станом на 2008 р. вхідний грошовий потік від фінансової діяльності становив 5435266,00 тис. грн. або 90,5 % від загального обсягу мобілізованих грошових коштів. І тому постає необхідність проаналізувати доцільність цих позикових коштів через розрахунок коефіцієнту фінансового важелю. Дані обсяги залучення кредитних коштів було визначено обґрунтованими, оскільки при середній вартості залучених підприємством кредитів на рівні 19 %, рентабельність його активів становить 24 %.

Заходи покращення грошових потоків у довгостроковому періоді можуть бути виділені такі: збільшення обсягу продажу розширенням діяльності за рахунок зростання власного капіталу шляхом залучення стратегічних інвесторів або емісії акцій; продаж частини або всього обсягу фінансових інструментів інвестування; продаж або здача в оренду основних активів; скорочення обсягів і структури реальних інвестиційних програм; відмова від фінансового інвестування; зниження суми постійних витрат підприємства; зниження витрат на адміністрування діяльності підприємства.

3.2 Стратегічний аналіз ефективності управління грошовими потоками на підприємстві

На сучасному етапі розвитку підприємництва в Україні, що характеризується невизначеністю та мінливістю трансформаційних умов, зростає роль та значення стратегічного управління грошовими потоками, яке неможливо уявити без проведення стратегічного аналізу. Даний вид аналізу зорієнтований на комплексне дослідження позитивних та негативних

чинників, які можуть вплинути на економічне становище підприємства у перспективі, виявлення концептуальних напрямів його функціонування та розвитку.

Оскільки чистий грошовий потік є одним із індикаторів результативності функціонування підприємства та значною мірою визначає його фінансове становище, а основними стратегічними цілями управління грошовими потоками є досягнення стану фінансової рівноваги та максимізація чистого грошового потоку господарського суб'єкта, пропонуємо оцінювати ефективність управління грошовими потоками на основі цього показника. Однак в роботі зазначається, що додатне значення сукупного чистого грошового потоку не завжди є гарантом фінансової стійкості підприємства. Грошові потоки тісно пов'язують усі сфери діяльності підприємства – операційну, фінансову та інвестиційну. У зв'язку з цим, запропоновано використовувати показник чистого грошового потоку не як сукупний результат, а в розрізі видів діяльності. Для цього в роботі наведено матрицю динамічної фінансової рівноваги. Теоретично можливими є 8 варіантів позицій, проте реальними з них є шість позицій фінансового становища підприємства (таблиця М.1).

Позиції матриці визначають фінансове становище підприємства від критичного („Згорання діяльності” та „Поріг банкрутства”), за якого операційна діяльність не є основним джерелом надходження грошових коштів, до стійкого („Самофінансування” і „Розвиток”), коли грошових надходжень від основного виду діяльності достатньо для забезпечення нормального функціонування та розвитку ділової одиниці.

Наявність різноманітних аспектів часового чинника зумовлює необхідність формування аналітично порівняльної інформації за декілька періодів. Для цього досліджено зміни позицій зазначеної матриці впродовж 2001–2008 рр. на ЗАТ «АВК» (рисунок 3.1).

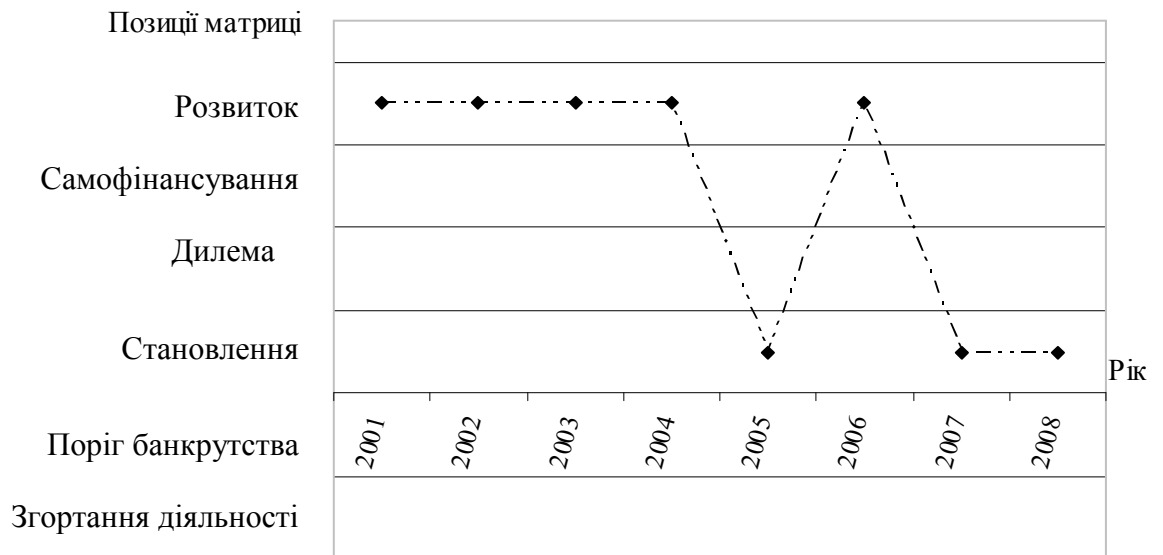

Рисунок 3.1 - Динаміка зміни позицій матриці динамічної фінансової рівноваги на ЗАТ «АВК»

На основі проведеного дослідження, за період 2001–2004 рр. ЗАТ «АВК» знаходилося на позиції «Розвиток», що свідчить про стійке його становище, тобто підприємство має грошові надходження від операційної діяльності та залучені кошти спрямовує на фінансування інвестиційної діяльності – придбання необоротних активів, реалізацію довгострокових та поточних інвестицій. Перші ознаки нестабільності були ще зафіксовані в 2005 році, і вже починаючи з 2007 р. ЗАТ «АВК» знаходиться на позиції «Становлення», іншими словами фінансова діяльність забезпечує переважну частину грошових надходжень на підприємство. Це дало змогу виявити певні закономірності та розробити схему типових змін позицій запропонованої матриці в системі координат „ефективність–ризик” (рисунок М.2).

Послідовну зміну позицій матриці „Становлення” – „Самофінансування” – „Розвиток” – „Дилема” – „Самофінансування” і т. д. визначено як цикл нормального функціонування підприємства. Однак у позиції „Дилема” підприємство може знизити якість управління грошовими потоками і, як наслідок, опинитись у позиції „Поріг банкрутства”. Це – нестійке функціонування підприємства. Із позиції „Поріг банкрутства”

підприємство може вийти і відновити нормальне функціонування, а може потрапити в позицію „Згорання діяльності”. У даному випадку усе залежить від обґрунтованості та раціональності управлінських рішень, які ухвалюються керівництвом підприємства. Типовою є також ситуація, за якої ефективність управління грошовими потоками змінюється в межах позицій „Поріг банкрутства” – „Становлення”. Цей цикл характеризується як „Боротьба за існування”.

Варто відмітити важливість дослідження досягнутого рівня ефективності управління грошовими потоками на основі оцінки як економічних, так і організаційних параметрів підприємства, та пропонується визначати показник ефективності організації управління грошовими потоками підприємств (EO_{VPI}) за допомогою експертних оцінок:

$$EO_{VPI} = \sum_{i=1}^n c_i d_i, \quad (3.2)$$

$$c_i = \frac{\sum_{j=1}^m a_{ij}}{m}, \quad (3.3)$$

$$d_i = \frac{\sum_{j=1}^m b_{ij}}{m} \quad (3.4)$$

де c_i – середня вагомість i -го показника;

d_i – середнє значення i -го показника;

a_{ij} – оцінка вагомості i -го показника, що дана j -м експертом;

b_{ij} – оцінка значення i -го показника, що дана j -м експертом;

$n = \overline{1, n}$, де n – кількість показників;

$m = \overline{1, m}$, де m – кількість експертів.

При визначенні цього показника необхідно врахувати якісні показники ефективності організації управління грошовими потоками (рівень організаційного, інформаційного й програмно-технічного забезпечення

управління грошовими потоками, якість аналізу, планування, контролю та управління ризиками грошових потоків) [10].

За результатами експертних оцінок встановлено рівень ефективності управління грошовими потоками та присвоєно підприємствам відповідний клас (у балах):

„А” (високий рівень управління грошовими потоками) – від 3,2 до 5;

„Б” (середній рівень управління грошовими потоками) – від 1,6 до 3,2;

„В” (низький рівень управління грошовими потоками) – від 0 до 1,6.

Таким чином, одним із інструментів стратегічного аналізу ефективності управління грошовими потоками на підприємстві є матриця динамічної фінансової рівноваги, яка показала, що за відсутності належної уваги до організації управління грошовими потоками неминуче призводить до погіршення фінансового становища підприємства.

ВИСНОВКИ

Серед головних проблем української економіки значна кількість економістів виділяють дефіцит грошових коштів підприємств. При докладному вивченні цієї проблеми стає очевидним, що однією з причин цього дефіциту є, зазвичай, низька ефективність залучення та використання грошових коштів, обмеженість фінансових інструментів, технологій та механізмів, що застосовуються при цьому. Отже, одним із напрямів подолання дефіциту грошових коштів є формування ефективної системи управління грошовими потоками, яка б забезпечувала досягнення тактичних і стратегічних цілей діяльності підприємства.

Аналіз визначень поняття «грошовий потік», які надають вітчизняні та закордонні науковці, дозволив запропонувати наступне: сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з відокремленням та логічно завершеним фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями).

Потреба в створенні ефективної системи управління грошовими потоками підприємства є незаперечною, як і важливість усвідомлення необхідності розробки теоретичних аспектів її функціонування для апарату фінансового менеджменту підприємств. До основних етапів управління грошовими потоками, на нашу думку, належать: забезпечення повного і достовірного обліку грошових потоків на підприємстві і формування відповідної звітності; аналіз руху грошових коштів за попередній період; оптимізація грошових потоків; здійснення контролінгу грошових потоків.

Розроблена нами структура системи управління грошовими потоками дозволяє підвищити ступінь фінансової і виробничої гнучкості підприємства та покращити оперативне управління з точки зору збалансованості надходжень і видатків грошових коштів; підвищити обсяги продажу та

оптимізації затрат за рахунок більших можливостей маневрування ресурсами підприємства; підвищити ефективність управління борговими зобов'язаннями та вартістю їх обслуговування; створити надійну базу оцінки ефективності роботи кожного підрозділу; підвищити ліквідність і платоспроможність підприємства.

У роботі проведений аналіз структури та динаміки грошових коштів ЗАТ «АВК» за період 2006–2008 рр., у результаті якого відзначено збільшення обсягу грошового потоку. Найбільша питома вага у структурі грошового потоку належить фінансовій діяльності (90,50 % у 2008 р.). У 2008 р. основними джерелами надходжень грошових коштів є залучення кредитів та позик (90,50 %), прибуток від неопераційної діяльності (4,25 %) та продаж основних засобів (0,48 %). Що стосується використання грошових коштів, то основними напрямками є повернення кредитів і позик (86,03 %), розрахунки з постачальниками (5,36 %) та придбання майна довгострокового характеру (4,48 %).

На ЗАТ «АВК», в основному, строк погашення кредиторської заборгованості настає швидше, ніж надходять кошти від продажу запасів та інкасації дебіторської заборгованості. Що стосується ефективності управління грошовими потоками, то тільки 0,004 грн. чистого грошового потоку генерує 1 грн. грошових виплат і надходжень.

З метою прискорення оборотності коштів та зменшення втрат від інфляції було вирішено запровадити нову кредитну політику: реалізація товару за схемою «2/10, повна 30» з тривалістю погашення дебіторської заборгованості 40 днів. За звичайних умов приховані збитки від інфляції у разі існування дебіторської заборгованості на ЗАТ «АВК» склали 12723,33 тис. грн. Якщо підприємство перейде на нові умови реалізації товару втрати становитимуть 10915,67 тис. грн., що на 1807,66 тис. грн. менше, ніж величина витрат, яку підприємство має до переходу на систему знижок. Також підприємство отримає додатковий дохід за рахунок вивільнення коштів унаслідок зменшення залишків дебіторської заборгованості у сумі

2943,16 тис. грн. Отже, завдяки двохвідсотковій ставці ЗАТ «АВК» швидше повертає кошти в обіг, що виключає необхідність залучати позикові кошти.

Сучасний етап розвитку ринкової економіки, що характеризується частими та швидкими змінами внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування господарських суб'єктів, вимагає підвищення еластичності організації, тобто вміння швидко виявляти такі зміни в напрямках діяльності і зосереджувати обмежені ресурси на життєво важливих, пріоритетних цілях. Тому розроблено інструмент стратегічного аналізу ефективності управління грошовими потоками підприємства – матрицю динамічної фінансової рівноваги.

Таким чином, управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, воно наскрізь охоплює всю систему управління підприємства. Важливість та значення управління грошовими потоками важко переоцінити, адже від його якості та ефективності залежить не тільки його стійкість в конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андієць, В. С. Дослідження основних сутнісних характеристик "грошових потоків підприємства" [Текст] / В. С. Андієць // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 8. – С. 167–172.
2. Варавка, В. В. Аналіз ділової активності як інструмент управління грошовими потоками підприємства [Текст] / В. В. Варавка // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2. – С. 184-192.
3. Білик, М. Д. Фінансовий аналіз [Текст] : підручник / М. Д. Білик – К. : КНЕУ. – 2007. – 588 с.
4. Біндасова, Ю. Теоретичні аспекти формування системи управління грошовими потоками підприємства [Текст] / Ю. Біндасова // Научно-технический сборник. – 2007. – № 77. – С. 388–394.
5. Бланк, И. А. Управление денежными потоками [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника–Центр: Эльга–Н, 2002. – 736 с.
6. Бланк, И. А. Управление финансовой безопасностью [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника–Центр: Эльга–Н, 2004. – 784 с.
7. Джонс, Э. Деловые финансы [Текст] / Э. Джонс; пер. с англ. – М. : Олимп–Бизнес, 1998. – 416 с.
8. Ігоніна, К. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємства [Текст] / К. Ігоніна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 5. – С. 17–19.
9. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс] : наказ НБУ від 21.01.2004 р. № 22. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. - Назва з екрану.
10. Електронна бібліотека [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/inode/36417.html>. – Назва з екрану.
11. Заграда, Р. Контролінг як система ефективного управління підприємством [Текст] / Р. Заграда // Економіка. – 2009. – № 4. – С. 12–15

12. Ковалев, А. И. Анализ хозяйственного состояния предприятия [Текст] / А. И. Ковалев. – 3-е изд. – М. : Центр экономики и маркетинга. – 1999. – 510 с.
13. Коласс, Б. Управление финансовой деятельностью предприятия [Текст] : пер. с франц. под ред. проф. Я. В. Соколова. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
14. Кріченець, К. Теоретичні основи контролінгу грошових потоків підприємства [Текст] / К. Кріченець // Наука молода. – 2007. – № 8. – С. 172–175.
15. Лігоненко, Л. О. Управління грошовими коштами торговельного підприємства [Текст] : навчальний посібник / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ковальчук; Мін-во освіти і науки України, Київський держ. торговельно-економ. ун-т. – К. : КДТЕУ, 1998. – 156 с.
16. Мних, Є. В. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Є. В. Мних; Міністерство освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І.Франка. – К. : ЦНЛ, 2003. – 412 с.
17. Надточій, С. І. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства в аспекті управління ними [Текст] / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 7. – С. 8–12.
18. Надточій, С. І. Практичні рекомендації щодо імплементації та контролінгу результатів прогнозування та бюджетування грошових потоків підприємства [Текст] / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 12. – С. 90–94.
19. Офіційний сайт ЗАТ «АВК» [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://www.avk.ua/mainua.html#/ua/index/>. – Назва з екрану.
20. Павловська, О. В. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – 2-е вид. – К. : КНЕУ, 2007. – 592 с.
21. Поддєрьогін, А. М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Текст] / А. М. Поддєрьогін, Я. І. Невмержицький // Фінанси

України. – 2007. – № 11. – С. 119–128.

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів" [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 №87. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Назва з екрану.

23. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст] : навчальний посібник / Г. В. Савицька. – 3-тє видання. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

24. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс] . – Режим доступу : www.smida.gov.ua. – Назва з екрану.

25. Чуланова, Г. Ю. Концепция движения потоков денежных средств [Текст] / Г. Ю. Чуланова, М. С. Туровская // Инновации. – 2002. – № 7. – С. 62–66.

26. Фінансовий менеджмент [Текст] : підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ; ред. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.

27. Финансы [Текст] : учеб. пособие / под ред. А. М. Ковалева. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 768 с.

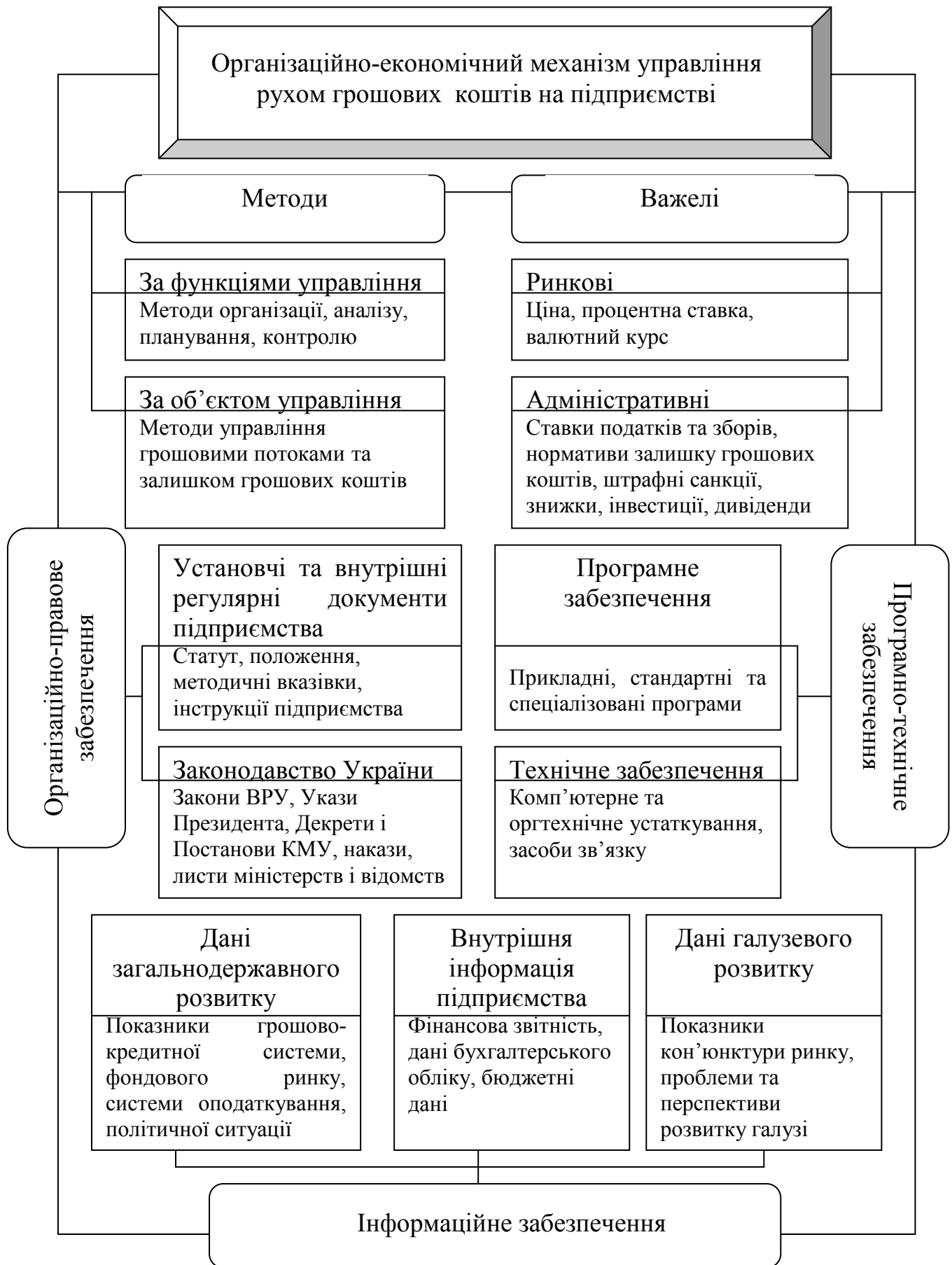

Рисунок А.1 - Структура організаційно-економічного механізму управління рухом грошових коштів на підприємстві

ДОДАТОК Б

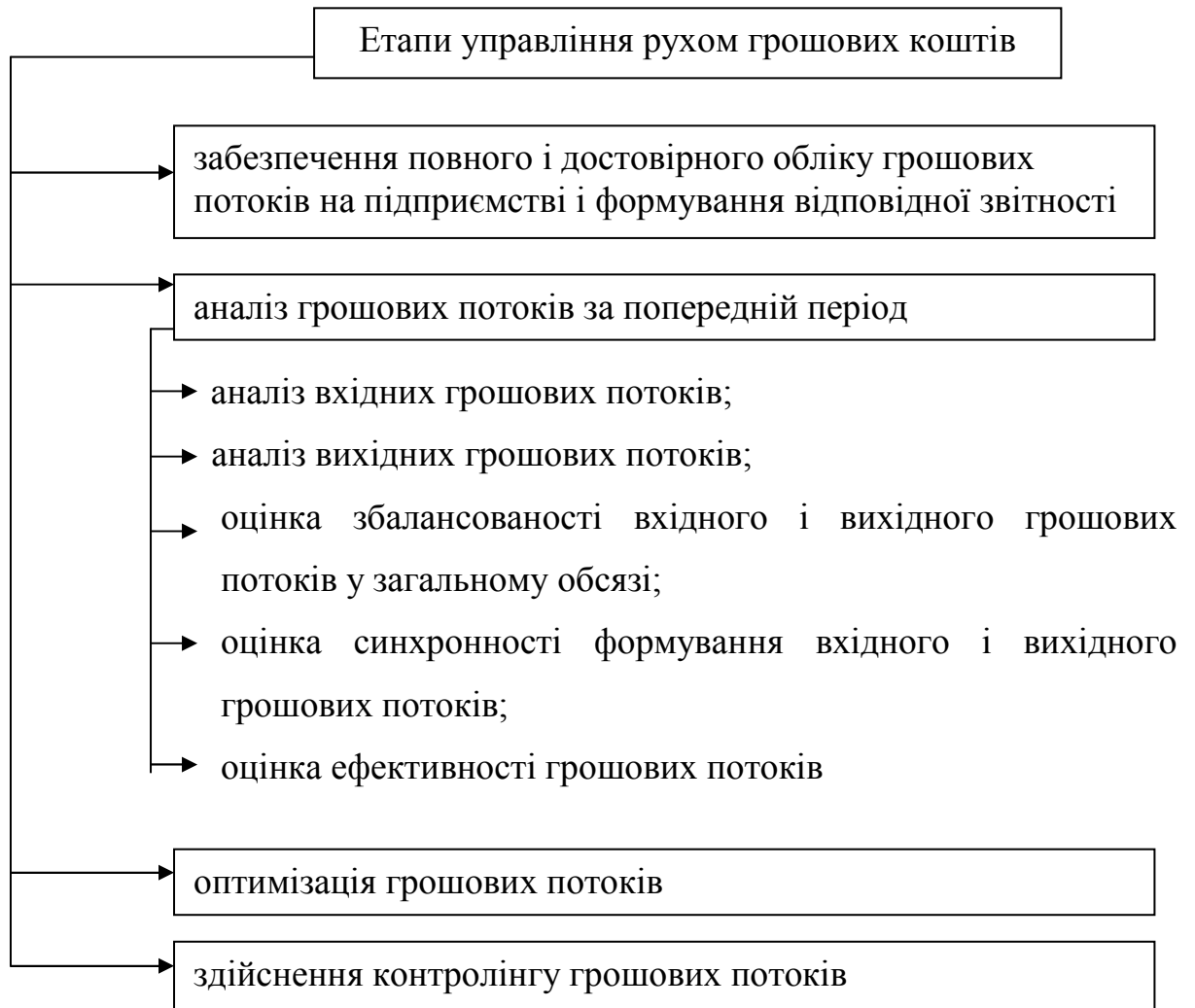

Рисунок Б.1 – Етапи управління грошовими потоками підприємства

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Основні показники, які використовуються при аналізі грошових потоків

Показник	Алгоритм розрахунку та умовні позначення
Достатність чистого грошового потоку	
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку ($K_{дост}$) визначає достатність генерованого підприємством чистого грошового потоку зі позицій фінансованих ним потреб	$K_{дост} = \frac{ЧГП}{ПК + \Delta Z + Д}$ <p>де $ЧГП$ – сума чистого грошового потоку підприємства за період, що аналізується, тис. грн.; $ПК$ – сума погашення довго- і короткострокових кредитів, тис. грн.; ΔZ – приріст виробничих запасів, тис. грн.; $Д$ – сума виплачених дивідендів, тис. грн.</p>
Рівномірність та синхронність формування грошового потоку	
Коефіцієнт ліквідності ($K_{лікв}$) грошового потоку характеризує здатність підприємства покривати необхідні витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком у звітному періоді	$K_{лікв} = \frac{ПГП}{НГП}$ <p>де $ПГП$ – сума валового вхідного грошового потоку, тис. грн.; $НГП$ – сума валового вихідного грошового потоку, тис. грн.</p>
Середньоквадратичне відхилення (σ) показує відхилення індивідуальних значень (x_i) від середнього рівня показника (\bar{x})	$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}}$ <p>де n – кількість підперіодів аналізованого періоду часу</p>
Коефіцієнт варіації (V) відносна міра відхилення індивідуальних значень від середнього рівня показника	$V = \frac{\sigma}{\bar{x}} \cdot 100\%$
Коефіцієнт кореляції вхідного та вихідного грошових потоків (KK_{en})	$KK_{en} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{ПГП_i - \overline{ПГП}}{\sigma_{ПГП}} \right) \times \left(\frac{НГП_i - \overline{НГП}}{\sigma_{НГП}} \right)$ <p>де $\overline{ПГП}$ – середня сума вхідного грошового потоку в певному інтервалі планового періоду; $\overline{НГП}$ – середня сума вихідного грошового потоку в одному інтервалі планового періоду; $\sigma_{ПГП}$, $\sigma_{НГП}$ – середньоквадратичне стандартне відхилення сум грошових потоків (вхідного та вихідного відповідно)</p>

Продовження додатку В

Показник	Алгоритм розрахунку та умовні позначення
Ефективність грошових потоків	
Коефіцієнт ефективності грошових потоків ($K_{ефек}$) визначає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків, їх вплив на стан фінансової рівноваги	$K_{ефек} = \frac{ЧГП}{НГП}$
Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку ($K_{реінв}$) показує частку грошових інвестицій спрямованих на заміну активів, зростання виробництва	$K_{реінв} = \frac{ЧГП - Д}{\Delta PI + \Delta \Phi I}$ де ΔPI – сума приросту реальних інвестицій підприємства за аналізований період, тис. грн; $\Delta \Phi I$ – сума приросту довгострокових фінансових інвестицій підприємства, тис. грн.
Коефіцієнт обслуговування боргу ($K_{обсл}$), на його основі відбувається прийняття найбільш важливих рішень, що базується на оцінці ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності	$K_{обсл} = \frac{ПК}{ЧГП_{опер}}$ де $ЧГП_{опер}$ – чистий грошовий потік від операційної діяльності
Тривалість фінансового циклу ($\Phi Ц$) характеризує період обороту грошових коштів, що обслуговують операційну діяльність, та загальний період обороту грошових коштів	$\Phi Ц = Пз + Пдз - Пкз$ де $Пз$ – період обороту запасів, дні; $Пдз$ – період обороту дебіторської заборгованості, дні; $Пкз$ – період обороту кредиторської заборгованості, дні

ДОДАТОК Г

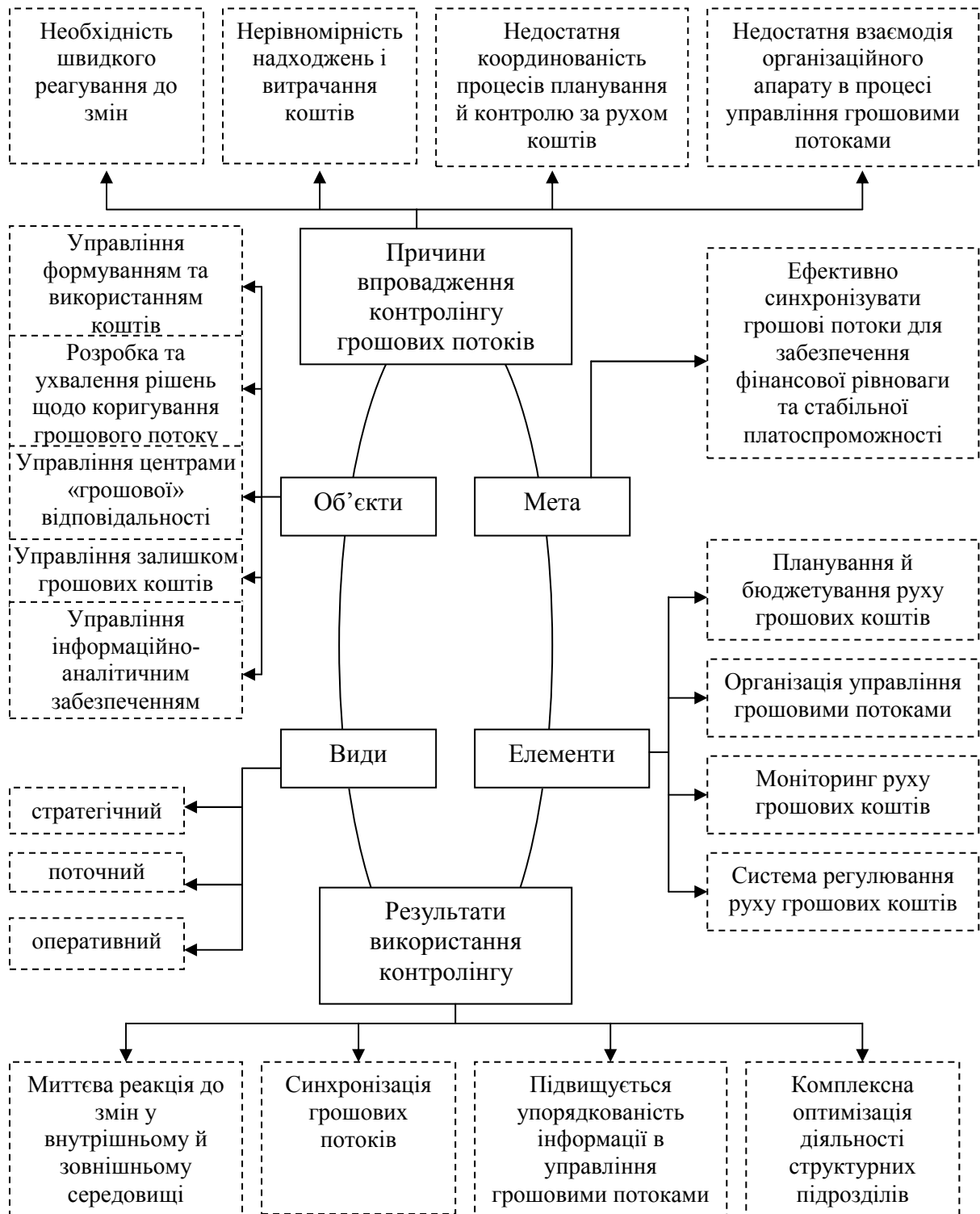

Рисунок Г.1 – Концепція контролінгу грошових потоків на підприємстві

Продовження додатку Д

Показник	Сума, тис. грн.				Відносні величини, %																		
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Відхилення 2008 р. до 2006 р., +/-	Горизонтальний аналіз									Вертикальний аналіз									
					операційна діяльність			інвестиційна діяльність			фінансова діяльність			операційна діяльність		інвестиційна діяльність		фінансова діяльність					
					2005 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.				
- прибуток від неопераційної діяльності	0,0	0,0	255382,0	255382,0	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0,00	0,00	47,54	X	X	X	X	X	X
- витрати на виплату відсотків	17049,7	21105,5	59743,0	42693,3	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	20,41	13,19	11,12	X	X	X	X	X	X
- реалізація необоротних активів	1573,6	9850,2	4142,0	2568,4	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	6,53	45,99	12,60	X	X	X
- інші надходження від інвестиційної діяльності	22506,8	11567,5	28740,0	6233,2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	93,47	54,01	87,40	X	X	X
- залучення позик	1357436,0	1566039,2	5435266,0	4077830,0	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	100,00	100,00	100,00
- інші надходження	648,9	923,7	46,0	(603)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0,77	0,58	0,01	X	X	X	X	X	X

Продовження додатку Д

Показник	Сума, тис. грн.			Відносні величини, %																						
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Відхилення 2008 р. до 2006 р., +/-	Горизонтальний аналіз						Вертикальний аналіз															
					операційна діяльність			інвестиційна діяльність			фінансова діяльність			операційна діяльність			інвестиційна діяльність			фінансова діяльність						
					2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.				
3. Витрачено грошових коштів, усього	1465341,5	1740116,0	5983539,0	4518197,5	2,34	11,39	9,10	6,35	7,07	4,59	91,31	81,54	86,31	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
у тому числі:																										
- збиток від звичайної діяльності до оподаткування	0,0	0,0	145313,0	145313,0	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0,00	0,00	26,67										
- збільшення оборотних активів	8828,1	153626,9	320821,0	311992,9	X	X	X	X	X	X	X	X	X	25,76	77,51	58,89	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- сплата відсотків за кредит й позики	16766,9	20847,8	58780,0	42013,1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	48,92	10,52	10,79	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- відрахування до бюджету	8680,0	23718,0	19870,0	11190,0	X	X	X	X	X	X	X	X	X	25,32	11,97	3,65	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- придбання майна довгострокового використання	68409,8	109357,8	268104,0	199694,2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	73,53	88,87	97,61	X	X	X	X	X	X	X

ДОДАТОК Е

Баланс на 31.12.2006 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	10	10 609,1	10 956,7
первісна вартість	11	10 732,7	11 349,1
накопичена амортизація	12	123,6	392,4
Незавершене будівництво	20	9 646,3	11 153,2
Основні засоби:			
залишкова вартість	30	147 548,5	160 609,6
первісна вартість	31	213 565	255 086,7
знос	32	66 016,5	94 477,1
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	40	0	0
інші фінансові інвестиції	45	35 723	42 511,9
Довгострокова дебіторська заборгованість	50	8 126,3	7 985
Відстрочені податкові активи	60	0	9,4
Інші необоротні активи	70	0	0
Усього за розділом I	80	211 653,2	233 225,8
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	57 854,4	74 864,4
тварини на вирощування та відгодівлі	110	0	0
незавершене виробництво	120	2 796,6	2 922,1
готова продукція	130	5 088,2	31 093,7
товари	140	54,5	40,2
Векселі одержані	150	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	168 404,2	134 213,4
первісна вартість	161	168 404,2	134 213,4
резерв сумнівних боргів	162	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	6 012,9	10 835,1
за виданими авансами	180	0	0
з нарахованих доходів	190	0	0
із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	40 147,9	40 412,3
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	4 123	4 593,4
в іноземній валюті	240	2 264,7	1 494,9
Інші оборотні активи	250	2,1	6,1

Продовження додатку Е

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Усього за розділом II	260	286 748,5	300 475,6
III. Витрати майбутніх періодів	270	55,7	58
Баланс	280	498 457,4	533 759,4
Пасив			
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	37 810,9	37 810,9
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	30 314,6	30 314,6
Інший додатковий капітал	330	89 492,5	90 388,2
Резервний капітал	340	8 999,9	9 452,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	87 295,7	113 908,1
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	253 913,6	281 874,5
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	690,8	1 322,7
Інші забезпечення	410	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	690,8	1 322,7
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	52 945,7	75 250
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	18,7	0
Усього за розділом III	480	52 964,4	75 250
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	62 679,2	59 807,3
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	0	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	121 690,3	107 409,1
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	486,5	12,3
з бюджетом	550	3 397,6	4 665,3
з позабюджетних платежів	560	0	0
зі страхування	570	736,7	994,9
з оплати праці	580	1 626,1	2 390,9
з учасниками	590	0	0
із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	272,2	32,4
Усього за розділом IV	620	190 888,6	175 312,2
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	498 457,4	533 759,4

Звіт про фінансові результати за 2006 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10	1 123 859,6	1 104 985,3
Податок на додану вартість	15	(139 975,2)	(147 295,8)
Акцизний збір	20	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	30	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35	983 884,4	957 689,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40	(775 764,9)	(781 775,4)
Валовий:			
прибуток	50	208 119,5	175 914,1
збиток	55	(0)	(0)
Інші операційні доходи	60	32 423,9	30 274,6
Адміністративні витрати	70	(33 822,4)	(31 344,7)
Витрати на збут	80	(113 390,1)	(80 034,1)
Інші операційні витрати	90	(39 877,3)	(21 544,5)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	53 453,6	73 265,4
збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	156,1	1,1
Інші доходи	130	363,8	2 926,1
Фінансові витрати	140	(17 049,7)	(16 435,7)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(292,4)	(682,3)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	36 631,4	59 074,6
збиток	175	(0)	(0)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	9 566,2	15 724,4
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	27 065,2	43 350,2
збиток	195	(0)	(0)
Надзвичайні:			
доходи	200	0	0
витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
прибуток	220	27 065,2	43 350,2
збиток	225	(0)	(0)

Продовження додатку Е

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	230	768 929,6	633 697,5
Витрати на оплату праці	240	35 147,6	30 983,7
Відрахування на соціальні заходи	250	11 390,6	9 134
Амортизація	260	29 212,7	20 628
Інші операційні витрати	270	143 668,9	97 960,3
Разом	280	988 349,4	792 403,5

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	300	37 810 948	37 810 948
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	37 810 948	37 810 948
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0,715	1,146
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0,716	1,146
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

Звіт про рух грошових коштів за 2006 р.

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	10	36 631,4	0	59 074,6	0
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	20	29 212,7	X	20 628	X
збільшення (зменшення) забезпечень	30	631,9	0	301,6	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	40	17	0	489,6	0
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	50	0	227,5	0	2 244,9
Витрати на сплату відсотків	60	17 049,7	X	16 435,7	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	70	83 315,2	0	94 684,6	0
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	80	0	8 828,1	0	99 382,5
витрат майбутніх періодів	90	0	2,3	91,7	0
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100	0	16 803,5	33 605,1	0
доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	57 681,3	0	28 998,9	0

Продовження додатку Е					
Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
Сплачені:					
відсотки	130	X	16 766,9	X	16 265,3
податки на прибуток	140	X	8 680	X	13 637
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	32 234,4	0	0	903,4
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	32 234,4	0	0	903,4
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
необоротних активів	190	1 573,6	X	889,1	X
Отримані:					
відсотки	210	0	X	0	X
дивіденди	220	30,7	X	1,1	X
Інші надходження	230	22 476,1	X	14 286,4	X
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	X	6 788,9	X	73
необоротних активів	250	X	68 409,8	X	23 027,1
майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	801,9	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	51 920,2	0	7 923,5
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	51 920,2	0	7 923,5
III. Рух коштів від фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	1 357 440	X	453 912	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	1 338 030	X	443 918
Сплачені дивіденди	350	X	0	X	0
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	19 403,4	0	9 993,7	0
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	19 403,4	0	9 993,7	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	0	282,4	1 166,8	0
Залишок коштів на початок року	410	6 387,7	X	5 710,5	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	0	17	0	489,6
Залишок коштів на кінець року	430	6 088,3	X	6 387,7	X

ДОДАТОК Ж

Баланс на 31.12.2007 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	10956.7	10971.1
- первісна вартість	011	11349.1	11731.9
- накопичена амортизація	012	(392.4)	(760.8)
Незавершене будівництво	020	11153.2	10522.4
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	160609.6	187003.5
- первісна вартість	031	255086.7	302115
- знос	032	(94477.1)	(115111.5)
Довгострокові біологічні активи::			
- справедлива (залишкова) вартість	035	0	0
- первісна вартість	036	0	0
- накопичена амортизація	037	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	42511.9	44968.2
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	7985	10944.5
Відстрочені податкові активи	060	9.4	12.7
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	233225.8	264422.4
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	74864.4	99965.3
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	2922.1	2537.7
Готова продукція	130	31093.7	40962.7
Товари	140	40.2	57.1
Векселі одержані	150	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	134213.4	200635.4
- первісна вартість	161	134213.4	200635.4
- резерв сумнівних боргів	162	(0)	(0)

Продовження додатку Ж

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	10835.1	36501.6
- за виданими авансами	180	0	0
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	40412.3	119826
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	4593.4	5485.3
- в іноземній валюті	240	1494.9	7063.6
Інші оборотні активи	250	6.1	3.9
Усього за розділом II	260	300475.6	513038.6
III. Витрати майбутніх періодів	270	58	72.5
Баланс	280	533759.4	777533.5
Пасив			
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	37810.9	37810.9
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	30314.6	30314.6
Інший додатковий капітал	330	90388.2	92018.5
Резервний капітал	340	9452.7	9452.7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	113908.1	154931.1
Неоплачений капітал	360	(0)	(0)
Вилучений капітал	370	(0)	(0)
Усього за розділом I	380	281874.5	324527.8
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	1322.7	1384.3
Інші забезпечення	410	0	0
Сума страхових резервів	415	0	0
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	1322.7	1384.3
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	75250	151250
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0

Продовження додатку Ж

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0
Усього за розділом III	480	75250	151250
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	59807.3	162089.6
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	0	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	107409.1	127748
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	12.3	3.2
- з бюджетом	550	4665.3	8526.8
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	994.9	692.8
- з оплати праці	580	2390.9	1301
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	32.4	10
Усього за розділом IV	620	175312.2	300371.4
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	533759.4	777533.5

Звіт про фінансові результати за 2007 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	1518496.1	1123859.6
Податок на додану вартість	015	(175990.3)	(139975.2)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	1342505.8	983884.4
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(1020926.5)	(775764.9)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	321579.3	208119.5
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	44375.8	32423.9

Продовження додатку Ж

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Адміністративні витрати	070	(55705.5)	(33822.4)
Витрати на збут	080	(139405)	(113390.1)
Інші операційні витрати	090	(53813)	(39877.3)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	117031.6	53453.6
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	8952.1	156.1
Інші доходи	130	36.2	363.8
Фінансові витрати	140	(21105.5)	(17049.7)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(1478.3)	(292.4)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	103436.1	36631.4
- збиток	175	(0)	(0)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	(27413.1)	(9566.2)
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	76023	27065.2
- збиток	195	0	0
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	(0)	(0)
Чистий:			
- прибуток	220	76023	27065.2
- збиток	225	(0)	(0)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні затрати	230	998318.2	768929.6
Витрати на оплату праці	240	53626.7	35147.6
Відрахування на соціальні заходи	250	13381.5	11390.6
Амортизація	260	29021.4	29212.7
Інші операційні витрати	270	180484.7	143668.9
Разом	280	1274832.5	988349.4

Продовження додатку Ж
ІІІ. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	300	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

Звіт про рух грошових коштів за 2007 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	103436.1	0	36631.4	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	29021.4	X	29212.7	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	61.6	0	631.9	0
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	862.1	0	17	0
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	0	7510	0	227.5
Витрати на сплату відсотків	060	21105.5	X	17049.7	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	146976.7	0	83315.2	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	0	153626.9	0	8828.1
- витрат майбутніх періодів	090	0	14.5	0	2.3
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	5495.1	0	0	16803.5
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	0	1169.6	57681.3	0
Сплачені:					
- відсотки	130	X	20847.8	X	16766.9
- податки на прибуток	140	X	23718	X	8680
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	0	45735.4	32234.4	0

Продовження додатку Ж

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	0	45735.4	32234.4	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	9850.2	X	1573.6	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					
- відсотки	210	109.7	X	0	X
- дивіденди	220	33.4	X	30.7	
Інші надходження	230	11424.4	X	22476.1	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	2456.3	X	6788.9
- необоротних активів	250	X	109357.8	X	68409.8
Інші платежі	270	X	3715.8	X	801.9
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	94112.2	0	51920.2
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	94112.2	0	51920.2
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	1566039.2	X	1357436	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	1387757	X	1338032.6
Сплачені дивіденди	350	X	31111.9	X	0
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	147170.3	0	19403.4	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	147170.3	0	19403.4	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	7322.7	0	0	282.4
Залишок коштів на початок року	410	6088.3	X	6387.7	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	0	862.1	0	17
Залишок коштів на кінець року	430	12548.9	X	6088.3	X

ДОДАТОК К

Баланс на 31.12.2008 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	10971	10823
- первісна вартість	011	11732	11771
- накопичена амортизація	012	(761)	(948)
Незавершене будівництво	020	10522	26555
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	187004	622034
- первісна вартість	031	302115	886022
- знос	032	(115111)	(263988)
Довгострокові біологічні активи::			
- справедлива (залишкова) вартість	035	0	0
- первісна вартість	036	0	0
- накопичена амортизація	037	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	44968	47466
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	10944	10755
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	056	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	057	(0)	(0)
Відстрочені податкові активи	060	13	13
Гудвіл	065	0	0
Інші необоротні активи	070	0	0
Гудвіл при консолідації	075	0	0
Усього за розділом I	080	264422	717646
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	99965	99375
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	2538	2944
Готова продукція	130	40963	33389
Товари	140	57	1693
Векселі одержані	150	0	0

Продовження додатку К

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	200635	418790
- первісна вартість	161	200635	418790
- резерв сумнівних боргів	162	(0)	(0)
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	36502	134305
- за виданими авансами	180	0	0
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	119826	108953
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	5485	15529
- у т.ч. в касі	231	1	0
- в іноземній валюті	240	7064	19675
Інші оборотні активи	250	4	0
Усього за розділом II	260	513039	834653
III. Витрати майбутніх періодів	270	73	27
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	0	0
Баланс	280	777534	1552326
Пасив			
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	37811	37811
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	30315	30315
Інший додатковий капітал	330	92018	176800
Резервний капітал	340	9453	9453
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	154931	66728
Неоплачений капітал	360	(0)	(0)
Вилучений капітал	370	(0)	(0)
Накопичена курсова різниця	375	0	0
Усього за розділом I	380	324528	321107
Частка меншості	385	0	0
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	1384	1157
Інші забезпечення	410	0	0

Продовження додатку К

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
Сума страхових резервів	415	0	0
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	1384	1157
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	151250	527410
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0
Усього за розділом III	480	151250	527410
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	162090	317733
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	0	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	127748	383112
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	3	28
- з бюджетом	550	8527	212
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	693	476
- з оплати праці	580	1301	1070
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	10	21
Усього за розділом IV	620	300372	702652
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	777534	1552326

Продовження додатку К

Звіт про фінансові результати за 2008 р.

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	2012389	1518496
Податок на додану вартість	015	(237266)	(175990)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	1775123	1342506
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(1353973)	(1020926)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	421150	321580
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	161183	44376
У т.ч. дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	061	0	0
Адміністративні витрати	070	(62958)	(55706)
Витрати на збут	080	(206127)	(139405)
Інші операційні витрати	090	(143436)	(53813)
У т.ч. витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	091	(0)	(0)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	169812	117032
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	66	8952
Інші доходи	130	40033	36
Фінансові витрати	140	(59743)	(21106)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(295481)	(1478)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	165	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	0	103436
- збиток	175	(145313)	(0)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	(0)	(27413)

Продовження додатку К

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	0	76023
- збиток	195	145313	0
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	(0)	(0)
Частка меншості	215	0	0
Чистий:			
- прибуток	220	0	76023
- збиток	225	(145313)	(0)
Забезпечення матеріального заохочення	226	0	0

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	1354313	998317
Витрати на оплату праці	240	32845	53627
Відрахування на соціальні заходи	250	7477	13382
Амортизація	260	42185	29021
Інші операційні витрати	270	235629	180485
Разом	280	1672449	1274832

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

Продовження додатку К

Звіт про рух грошових коштів за 2008 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	0	145313	103436	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	42185	X	29021	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	227	62	0
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	0	841	862	0
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	255382	0	0	7510
Витрати на сплату відсотків	060	59743	X	21106	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	210929	0	146977	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	0	320821	0	153627
- витрат майбутніх періодів	090	46	0	0	15
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	179849	0	5495	0
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	70003	0	0	1170
Сплачені:					
- відсотки	130	X	58780	X	20847
- податки на прибуток	140	X	19870	X	23718
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	0	8647	0	45735
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	0	8647	0	45735
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	4142	X	9850	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					

Продовження додатку К

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
- відсотки	210	36	X	110	X
- дивіденди	220	30	X	33	
Інші надходження	230	28674	X	11424	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	2498	X	2456
- необоротних активів	250	X	268104	X	109357
- майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	3009	X	3716
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	240729	0	94112
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	240729	0	94112
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	5435266	X	1566039	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	5147916	X	1387757
Сплачені дивіденди	350	X	16160	X	31112
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	271190	0	147170	0
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	271190	0	147170	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	21814	0	7323	0
Залишок коштів на початок року	410	12549	X	6088	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	841	0	0	862
Залишок коштів на кінець року	430	35204	X	12549	X

ДОДАТОК Л

Рисунок Л.1 - Основні функціонально-організаційні блоки моделі управління грошовими потоками суб'єкта господарювання

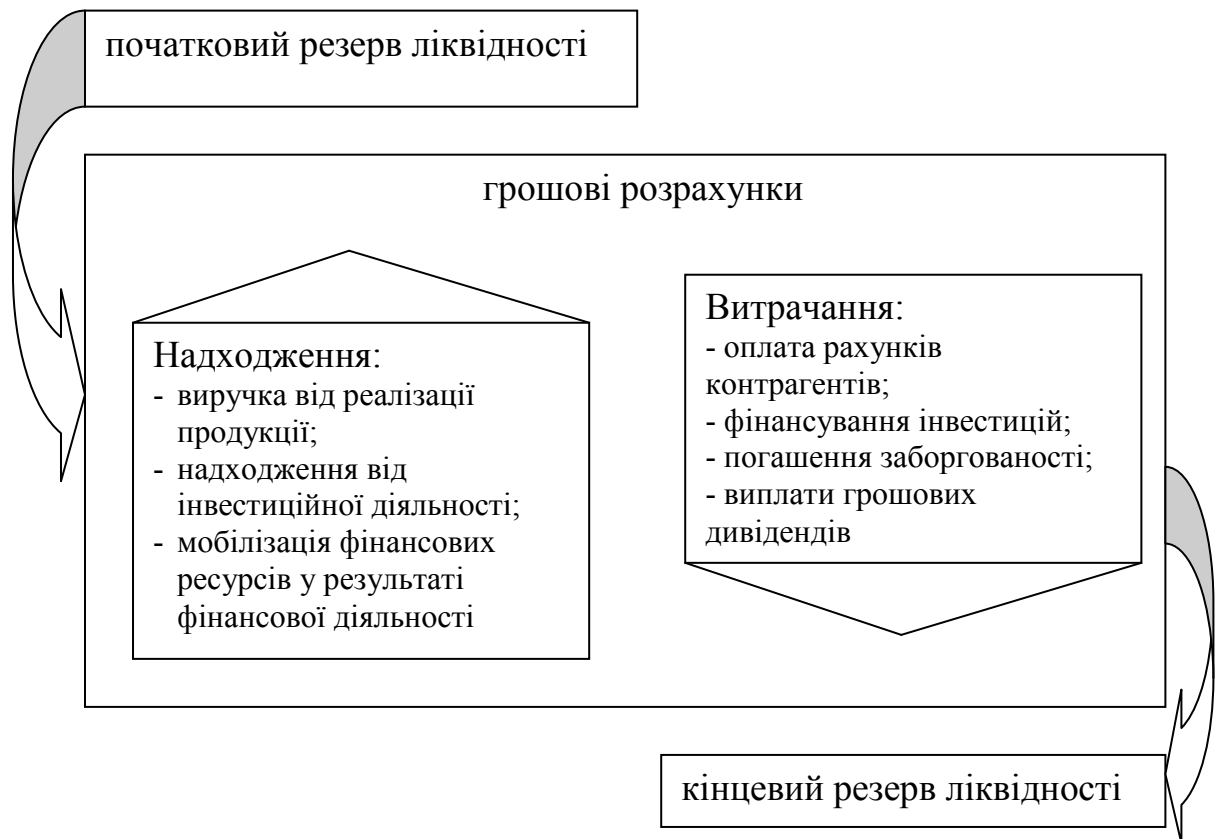

Рисунок Л.2 – Базова модель впливу грошових розрахунків на формування грошових потоків суб'єкта господарювання

ДОДАТОК М

Таблиця М.1 - Матриця динамічної фінансової рівноваги

Показник	Вид діяльності суб'єкта господарювання			Позиція матриці
	Операційна	Інвестиційна	Фінансова	
Індикатор значення чистого грошового потоку	-	+	-	Згорання діяльності
	-	+	+	Поріг банкрутства
	-	-	+	Становлення
	+	+	-	Дилема
	+	-	-	Самофінансування
	+	-	+	Розвиток

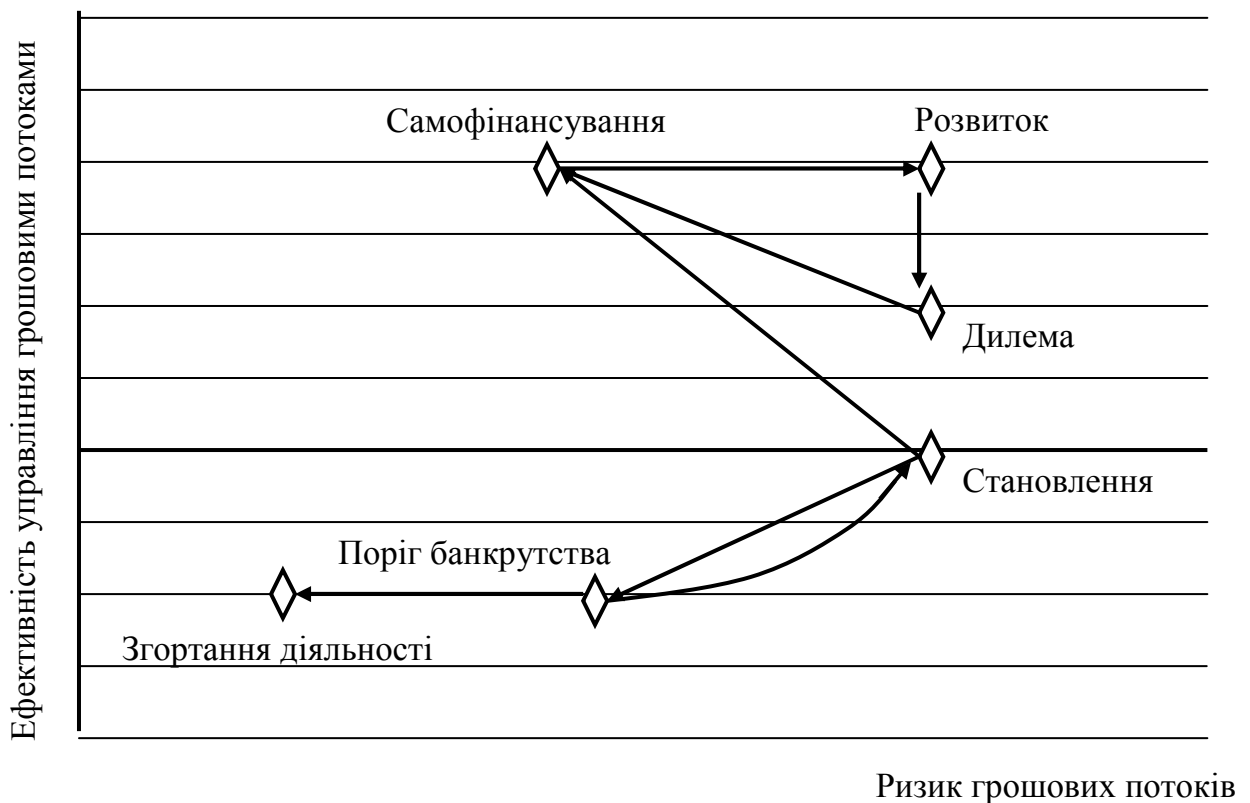

Рисунок М.2 - Ефективність управління грошовими потоками на різних етапах функціонування підприємства